

sodik — ágazatok szerinti — körének kialakulásához.

- ◆ A nemzetközi kapcsolatok további intenzifikálását célzó kutatásoknak mindenekelőtt a hosszú távú — 2000-ig szóló — KGST-programokhoz kell igazodniunk. Különösen fontos az a terv, amely a csehszlovák és szovjet információs rendszer 1990-ig megvalósuló integrálását irányozza elő. E tekintetben a konkrét tennivalók az NTMIR (Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszer) országai kifejlesztette adatbázisok online-hasznosításának megteremtése körül jegecesednek ki. Csehszlovákiai szándék, hogy ez — néhány előkészítő szakaszt sikeresen abszolválva — 1987-től kiteljesülő valóság legyen. A fő cél mellett megoldásra vár a szoftverbiztosítás kooperatív megszervezése, több faktográfiai adatbázis létesítése (kétoldalú együttműködés alapján), a nemzetközi könyvtárközi kölcsönzés mo-

dernizálása (a Lenin Könyvtár és a Saltykov-Scedrin Könyvtár irányításával).

- ◆ A használók képzésével foglalkozó kutatásoknak az információs rendszerben és a szakképzésben felhalmozódó korszerű eszközök, módszerek és tapasztalatok igénybevételével kell számolniuk, illetve kimunkálniuk azokat a koncepciókat, szervezeti megoldásokat, amelyek ezt lehetővé teszik.

Az itt ismertetett program annyiban kész, hogy elkészült a második változata, s ezen belül a 8. ötéves tervben befejezendő kutatási témák is konkretizálódrak.

/VÍTKOVÁ, H.: Státní vědeckotechnický program P 13. = Československá informatika, 27. köt. 9. sz. 1985. p. 233–236./

(Futala Tibor)

Kiegészítő információk a Csehszlovákiában az információs rendszer kutatói nem lehetnek babonások: övék a "P 13"-as jelű tudományos-műszaki program c. TMT-referátumhoz

Alapreferátumunkban bemutatuk az állami kutatási programok szerkezetét. Hasznosnak látszik, ha itt — egy másik forrás alapján — konkretizáljuk az alapreferátum-némely közlését.

Szó volt arról, hogy az állami tudományos-műszaki programba tizenhat kulcsfeladatot vettek fel. Ezek a következők: a kiválasztott tüzelőanyag-féleségek bányászata és dúsítása; új fémek és nem fémek anyagok; döntő jelentőségű progresszív technológiák a gépjárműgyártásban; új meghajtó egységek a gépjárművek számára és ipari hasznosításuk; a mezőgazdasági-ipari komplexumok fejlesztésének kiemelt problémái; a közlekedési rendszer alapvető összetevői hatékonyságának emelése, beleértve a műszaki eszközöket is; a telekommunikációs szolgáltatások színvonalának emelése; mélyépítési objektumok realizálási hatékonyságának emelése; a textil- és ruházati ipar technológiai, gépi és anyagi változásai; kiemelt biotechnológiák, a szükséges gépeket és berendezéseket is beleértve; gondoskodás a lakosság egészségéről; a tudományos-műszaki haladás állami információs rendszere; progresszív csomagolási rendszerek; radionukleidek és a magfizikai műszerteknika; az elektronikus műszerteknika fejlesztése. A felsorolás számunkra mindenekelőtt azért érdekes, mert

egyértelműen dokumentálja: az információs rendszer fejlesztésének elhatározása a létfontosságú kutatási-fejlesztési vállalkozások között foglal helyet.

Ugyancsak szó volt róla, hogy az állami célfeladatok "csomagja" tizennégy programot tartalmaz. Nevezetesen a következőket: a magenergetika fejlesztése 2000-ig; a tüzelőanyagok és az energia fogyasztásának és hasznosításának racionalizálása; a fémfelhasználás racionalizálása; hidraulikus elemek és aggregátorok; nagy teljesítményű félvezető transzformátorok és részegységeik; az elektronizálás anyagi-műszaki bázisának fejlesztése; az elektronika alkalmazásának fejlesztése kiemelt népgazdasági ágazatokban; kiemelt vegyipari termékek; progresszív anyagmozgató rendszerek; a raktárgazdálkodás ésszerűsítése és korszerűsítése; a természeti környezet alakítása és védelme; meghatározott másodlagos nyersanyagok értékelésének javítása, ami cseh és szlovák köztársasági tervfeladatra bomlik.

Az alapreferátum is közölte, hogy öt cseh és három szlovák köztársasági tudományos-műszaki program van tervbe véve. A cseh programok: meghatározott mezőgazdasági termények termesztésének intenzifikálása; a mezőgazdasági szolgáltatások távlati fejlesztése; speciális vegyipari termékek gyár-

tásának fejlesztése; új és régebbi épületek fűtésszükségletének csökkentése. A szlovákiai programok: a hazai ásványipar fejlesztése; meghatározott mezőgazdasági termények termesztésének intenzifikálása; a fának mint nyersanyagként komplex hasznosítása.

Az alapreferátum végül a "P 13"-as jelű kutatási programot ismertette, s elmondta, hogy a 8. ötéves tervben — 1986 és 1990 között — megvalósítandó kutatási témái is konkretizálódtak. Közülük kettőnek (A központi, ágazati és iparági irányítást szolgáló faktografikus információs rendszerek együttese, illetve irányítási és a műszaki szükségletek kielégítésére szolgáló faktografikus adatbázisok kiépítése a gépipar meghatározott területein) kutatása már 1984-ben megkezdődött, s a szándékok szerint 1987-ben ér véget.

Ezenfelül még a következő témák konkretizálása fejeződött be:

- ◆ Az irányítási és az alkotó munkát szolgáló információs szolgáltatások korszerűsítéséhez új módszertan és elmélet kimunkálása és verifikálása
- ◆ A könyvtári-bibliográfiai munkafolyamatok automatizálása az egységes könyvtári rendszerben

- ◆ A találmányi információk automatizált rendszere a KGST-tagországok hasonló információs rendszeréhez való csatlakoztatással
- ◆ A tömegközlelési eszközök újságírói tájékoztatási rendszereinek tökéletesítése
- ◆ A faktografikus információs rendszerek információcseréje és információközlése a gépgyártási ágazatban
- ◆ A műszaki és technológiai infrastruktúra korszerűsítése az információs rendszer belső és külső kapcsolatainak fejlesztésére
- ◆ A szakosított információs szolgáltatások kifejlesztése és optimalizálása az irányítás és a K + F meghatározott területein.

ŠTEFÁNIK, V.: *Československá sústava VTEI pred vstupom do päťročnice 1986–1990. = Knížnice a vedecké informácie, 17. köt. 4. sz. 1985. p. 148–159.*

(Futala Tibor)

Információgazdálkodás a különféle szervezetekben

Az 1970-es évek végén, ill. a 80-as évek elején új fogalom jelent meg először az amerikai szakirodalomban: az "information management". Ez a magyarul információgazdálkodásnak fordítható fogalom azután áterjedt Európára is, majd nemzetközileg elfogadottá vált, tartalmilag azonban eléggé eltérő értelmezéseket csatoltak hozzá.

A szerző több helyen — szóban és írásban is — foglalkozott az információgazdálkodás szó meghatározásával, egységesítő tartalmi körülírásával. Az EUSIDIC (European Association of Scientific Information Dissemination Centres = Európai Tudományos Információterjesztő Központok Szövetsége) 1984. évi konferenciáján tartott előadásában mintegy összefoglalta és szintetizálta saját álláspontját és mások véleményét ebben a tárgykörben. (Tette ezt jól kivehetően hivatalból is, hiszen munkahelye, az Aslib a korábbi "Association of Special Libraries and Information Bureaux" időközben "Association for Information Management"-re változtatta a nevét.)

Az információgazdálkodás egy olyan új diszciplína, amely kibővítette a tájékoztatótudomány (information science) fogalmi körét. Az egyes szervezetekben (vállalatokban, intézetekben

stb.) a következő meghatározó jegyei adják meg igazi tartalmát:

1. Az információkat erőforrásként kell elfogadni, hasonlóan a pénzhez, munkaerőhöz és anyagokhoz. Mint ilyen, megfelelő gazdálkodást igényel.
2. A legegyszerűbb szinten az információgazdálkodás koordinációt — vagy közvetlen ellenőrzést — jelent a következő területeken:
 - ◆ az információk kezelésének szakmai ismeretei — a könyvtárosok, információs és számítógépes szakemberek, statisztikusok, rendszerszervezők stb. körében;
 - ◆ információs technológia (számítógépek és perifériák, szövegfeldolgozó és másológépek stb.);
 - ◆ információs források és táruk (adatbázisok, belső és külső információs erőforrások, belső és külső dokumentumgyűjtemények).
4. Rendelkezés az információellátásra fordított költségek felett.
5. Az új technológiák és források figyelemmel kísérése és alkalmazása.
6. A szervezeten belüli információáramlás rendszerének ismerete és alakítása.